

Naslov projekta: **Temeljne usmeritve komunistične partije v Sloveniji v izrazitem boljševiškem obdobju (Od obnove partije do Kominforma)**

Vodja projekta: **dr. Boris Mlakar**

Trajanje projekta: **2007-2009**

Poleg vodje so pri izvajanju projekta sodelovali še dr. Vida Deželak Barič, dr. Jera Vodušek Starič, dr. Ervin Dolenc, dr. Bojan Godeša, dr. Jurij Perovšek ter priključeni mladi raziskovalec Jurij Hadalin.

Temeljna hipoteza ob začetku izvajanja projekta je bila, da gre tudi v primeru Komunistične partije Slovenije v 30. in 40. letih dvajsetega stoletja za izrazito boljševiški tip partije, kar je seveda bistveno zaznamovalo samo njeno delovanje kot tudi usodo slovenskega naroda v obravnavanem obdobju. Epizode, ki od tega vsaj delno odstopajo, npr. povezovanje z drugimi opozicijskimi silami in podpiranje Ljudske fronte sredi 30. let ter zavzemanje za »tradicionalni« program Zedinjene Slovenije kot tudi občasno zavzemanje za »avtentično« Osvobodilno fronto v času druge svetovne vojne, v teku izvajanja projekta omenjene osnovne ugotovitve niso mogle bistveno omajati.

Tako so se delna odstopanja raziskovalne hipoteze pokazale predvsem pri nacionalnem vprašanju, tako v izvedeni analizi nacionalnih konceptov ing. Dragotina Gustinčiča kot še posebej v nacionalni politiki partije med in ob koncu druge svetovne vojne, s konkretno ilustracijo v primeru vprašanja Trsta. Drugače se je ob pritegnitvi dodatnega gradiva nepartijske provenience kot so dokumenti Osvobodilne fronte in t.i. meščanskega tabora, odprl uvid v temeljne značilnosti partijske ideologije, njene dolgoročne politične naravnosti in navsezadnje tudi prakse, kar vse je bilo ob stalni in pragmatični uporabi vsakokratne taktike usmerjeno predvsem k enemu cilju, to je prevzemu oblasti, uvedbi diktature proletariata in oblikovanju družbe po tedanjem sovjetskem vzorcu. Ob tem se je, tako v teoriji kot tudi v praksi, vse bolj poudarjala legitimnost in s tem nujnost uporabe nasilja pri prevzemanju oblasti oziroma pri obrambi že uvedenega novega sistema.

Bolj konkretno in izdelano je raziskava potrdila naslednje hipoteze: komunistična partija na Slovenskem kot integralni del jugoslovanskega in mednarodnega komunističnega gibanja pred drugo svetovno vojno ni razvijala lastnih konceptov in je glede revolucionarne usmeritve in taktike sledila direktivam Kominterne; razmere v času okupacije je KPS ocenila za edinstvene za doseg revolucionarnih ciljev, pri čemer je taktiko

morala prilagajati notranjepolitičnim in zunanjepolitičnim ozirom, a je ob tem kot sestavni del KPJ uspela izvesti poleg nacionalne tudi avtentično proletarsko revolucijo; dolgoročna uporaba nasilja v procesu prevzemanja oblasti je bila del zavestne partijske politike, pri čemer lahko tako Ozno kot pozneje t.i. Udbo označimo za udarno pest komunistične partije.

Izvajalci projekta so svoje izsledke predstavili na več mednarodnih znanstvenih konferencah ter v izvirnih znanstvenih člankih kot tudi v okviru drugega strokovnega in pedagoškega dela.